

Vergaderjaar 2024–2025

36 615

Verlagen van de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven

Nr. 7

VERSLAG OVER HET BURGERINITIATIEF «AFSCHEID VAN FOSSIEL»

Vastgesteld 6 februari 2025

Inleiding

Dit verslag bevat de beoordeling van de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven (hierna: de commissie) van de ontvankelijkheid van het burgerinitiatief «Afscheid van fossiel». Achtereenvolgens wordt ingegaan op het burgerinitiatief, de ontvankelijkheid, het oordeel van de commissie en tot slot het voorstel van de commissie aan de Kamer. Het voorstel van het burgerinitiatief is bijgevoegd.

Het burgerinitiatief

Het burgerinitiatief «Afscheid van fossiel» is op 10 december 2024 aangeboden aan de commissie. De initiatiefnemers zijn Agnes de Rooij, Kim van Eekelen, Koen Jonker en Paul van den Berg.

Met het burgerinitiatief roepen de indieners en steunbetuigers de Tweede Kamer op zich actief in te zetten voor een internationaal verdrag dat wereldwijd de productie van fossiele brandstoffen stopt.

Zij vragen de Tweede Kamer:

- de Minister voor Klimaat en Groene Groei te verzoeken om namens Nederland een Non-Proliferatieverdrag voor Fossiele Brandstoffen te steunen;
- de Minister voor Klimaat en Groene Groei te verzoeken om samen met de landen die de Fossil Fuel Non-Proliferation Treaty hebben onderschreven te werken aan de ontwikkeling van de voorwaarden, de bepalingen en richtingen van het verdrag;
- om de deelname van de regering te vragen aan diplomatieke inspanningen om de steun voor het Treaty Initiative via internationale kanalen te vergroten.

Ontvankelijkheid

De commissie heeft onderzocht of het burgerinitiatief voldoet aan de daaraan gestelde vereisten in artikel 14.2 van het Reglement van Orde en artikel 4 van de regeling van de commissie.¹

Ten aanzien van de steunbetuigingen gaat de commissie na of het burgerinitiatief is voorzien van de minimaal vereiste 40.000 steunbetuigingen mét naam, adres, geboortedatum en datum waarop de steun is gegeven van personen ouder dan 18 jaar en met de Nederlandse nationaliteit. De steunbetuigingen mogen niet ouder zijn dan één jaar. Voor de inhoudelijke beoordeling kijkt de commissie met name naar het zogenaamde tweejaarscriterium (artikel 4, derde lid, onder c, van de regeling). Dit houdt in dat een burgerinitiatief niet betrekking kan hebben op een onderwerp waarover korter dan twee jaar voor de indiening van het burgerinitiatief door de Kamer een besluit is genomen, tenzij er voldoende concrete nieuwe feiten en omstandigheden zijn die de Kamer bij de eerdere besluitvorming niet bekend waren. De commissie kijkt ook naar andere aspecten. Een burgerinitiatief kan geen betrekking hebben op een aangelegenheid van een decentrale overheid (artikel 4, derde lid, onder a), een vraag over, klacht over, of bezwaar tegen het regeringsbeleid (artikel 4, derde lid, onder b), belastingen en begrotingen (artikel 4, derde lid, onder d) en zaken die in strijd zijn met de Grondwet of de goede zeden (artikel 4, derde lid, onder e).

Ten aanzien van de steunbetuigingen constateert de commissie dat er 42.455 steunbetuigingen zijn aangeleverd. Deze zijn via digitale weg verzameld en aangeleverd. Uit de representatieve steekproef is gebleken dat niet alle steunbetuigingen compleet zijn aangeleverd (6,6 procent van de gecontroleerde steunbetuigingen). Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het ontbreken van een geboortedatum of adres. Voorts constateert de commissie dat er 2.455 steunbetuigingen meer zijn opgehaald dan nodig. Deze extra steunbetuigingen zijn daarmee onvoldoende om aannemelijk te maken dat het benodigde aantal van 40.000 compleet ingevulde steunbetuigingen wordt gehaald (de berekening levert op dat er 39.653 compleet ingevuld zullen zijn).

Ten aanzien van het tweejaarscriterium (onderdeel c) wijst de commissie erop dat de commissie voor Economische Zaken en Klimaat (EZK; voorganger van de commissie K&GG) op 16 november 2023 een afschrift heeft ontvangen van een open brief van de Triodos Bank en een aantal

¹ Artikel 4: Vereisten burgerinitiatief

1. Een burgerinitiatief kan slechts worden ingediend of ondersteund door natuurlijke personen die gerechtigd zijn tot verkiezing van de leden van de Tweede Kamer.
2. Een burgerinitiatief dient te zijn ondertekend door de initiatiefnemers, en ten minste te bevatten:
 - a. de naam, geboortedatum en nationaliteit, en het adres van de initiatiefnemers;
 - b. een bijlage waaruit blijkt dat ten minste 40.000 andere personen in het jaar voorafgaand aan de datum waarop het burgerinitiatief door de commissie ontvangen is hun steun aan het voorstel hebben gegeven onder vermelding van hun naam, adres, geboortedatum en nationaliteit, alsmede de datum waarop zij hun steun hebben gegeven; en
 - c. een nauwkeurige omschrijving en motivering van het voorstel aan de Kamer om een onderwerp te behandelen.
3. Een burgerinitiatief kan niet betrekking hebben op:
 - a. een aangelegenheid van een decentrale overheid;
 - b. een vraag over, klacht over, of bezwaar tegen het regeringsbeleid;
 - c. een onderwerp waarover korter dan twee jaar voor de indiening van het burgerinitiatief door de Kamer een besluit is genomen, tenzij er voldoende concrete nieuwe feiten en omstandigheden zijn die de Kamer bij de eerdere besluitvorming niet bekend waren;
 - d. belastingen en begrotingen;
 - e. zaken die in strijd zijn met de Grondwet of de goede zeden.

andere organisaties, gericht aan de Minister voor Klimaat en Energie, over een non-proliferatieverdrag voor fossiele brandstoffen.² In de open brief wordt de Minister verzocht een non-proliferatieverdrag voor fossiele brandstoffen te steunen. De commissie constateert dat de oproep in de door de commissie EZK behandelde open brief vrijwel gelijk is aan de oproep in het voorliggende burgerinitiatief. In haar procedurevergadering van 29 februari 2024 heeft de commissie EZK besloten een afzonderlijke kabinetsreactie op deze open brief te vragen (een eerste reactie op het voorstel werd opgenomen in het verslag van het schriftelijk overleg over de Energieraad dat de commissie EZK voerde op 26 februari 2024³). De kabinetsreactie is op 12 maart 2024 ontvangen.⁴ In haar procedurevergadering van 26 maart 2024 heeft commissie EZK besloten de kabinetsreactie op de open brief op de agenda te zetten van het commissiedebat Energieraad op 10 april 2024.⁵ De commissie constateert dat dit commissiedebat niet heeft geresulteerd in een tweeminutendebat. Hieruit kan worden afgeleid dat de Kamer impliciet met het voorgestelde beleid heeft ingestemd, omdat geen moties zijn aangenomen waaruit het tegendeel zou blijken. Dit kan gelijk worden gesteld aan een besluit. De commissie constateert daarmee dat het voorstel van het burgerinitiatief vorig jaar op de agenda van de Tweede Kamer heeft gestaan en is behandeld.

Over de andere in artikel 4, derde lid, van de regeling vermelde inhoudelijke vereisten (onderdelen a, b, d en e) heeft de commissie geen opmerkingen.

Oordeel van de commissie

Op basis van haar onderzoek naar het burgerinitiatief «Afscheid van Fossiel» is de commissie van oordeel dat niet wordt voldaan aan de vereisten voor een burgerinitiatief. De commissie wijst daarbij op de behandeling van de open brief van de Triodos Bank en een aantal andere organisaties over een non-proliferatieverdrag voor fossiele brandstoffen vorig jaar in de commissie EZK. De inhoud van de oproep in de open brief is vrijwel gelijk aan de oproep van het burgerinitiatief. De commissie EZK heeft besloten een kabinetsreactie op de open brief te vragen en de kabinetsreactie te agenderen voor een commissiedebat. Daarmee heeft het onderwerp van het burgerinitiatief vorig jaar op de agenda van de Tweede Kamer gestaan en is het behandeld. Wat betreft de steunbetuigingen wijst de commissie erop dat zij niet heeft kunnen vaststellen dat is voldaan het benodigde aantal van 40.000 steunbetuigingen.

Tijdens haar onderzoek heeft de commissie oog gehad voor het enorme aantal steunbetuigingen dat de indieners van dit burgerinitiatief hebben weten te verzamelen, en voor de tijd en moeite die het de initiatiefnemers heeft gekost om een burgerinitiatief bij de Tweede Kamer in te dienen. De commissie spreekt daarvoor haar waardering uit. Echter, de commissie kan zich er uiteindelijk niet aan onttrekken dat het voorstel niet aan de gestelde vereisten voldoet.

De commissie is daarom van oordeel dat het burgerinitiatief «Afscheid van fossiel» niet ontvankelijk kan worden verklaard.

² Documentnummer 2023D46484. De open brief is ook hier te downloaden: <https://www.triodos.nl/persberichten/2023/231116-non-proliferatieverdrag-fossiele-brandstoffen-noodzakelijk-klimaatdoelstellingen-halen>.

³ Kamerstuk 21 501-33, nr. 1058.

⁴ Kamerstuk 32 813, nr. 1365.

⁵ Kamerstuk 21 501-33, nr. 1078.

Voorstel aan de Kamer

De commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven stelt de Kamer voor het burgerinitiatief «Afscheid van fossiel» niet in behandeling te nemen.

De voorzitter van de commissie,
White

De griffier van de commissie,
Konings